

Albumas – muzikantai Lietuvoje 1909–1945 metais

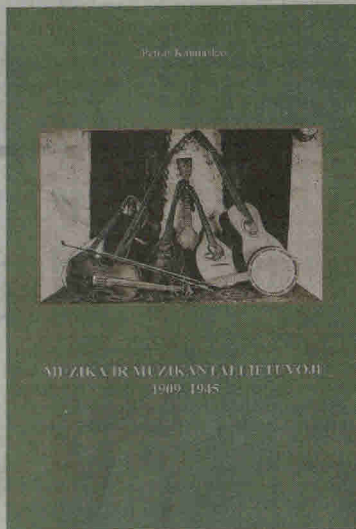
Šiaurietis kolekcininkas Petras Kaminskas išleido naują albumą „Muzika ir muzikantai Lietuvoje 1909–1945“, kuriame sudėtos 382 istorinės fotografijos, atspindinčios Lietuvos muzikavimo tradicijas.

Nuotraukose įamžintos valsčių ir asmeninių švenčių akimirks, įvairiausi muzikos instrumentai, publikuojami ir reklaminės atributikos pavyzdžiai.

Albumu spausdinamos P. Kaminsko kolekcijos bei įvairiuose Lietuvos miestuose gyvenančių kolekcininkų sukauptos nuotraukos.

Už patarimus, dalijimąsi vertingais eksponatais P. Kaminskas dėkingas šiaurietiams Vyginčiui Ališauskui, Eugenijui Antanaičiui, Romualdui Baltučui, Virginijui Caronkui, Aidui Dikšui, Arijui Ivaškevičiui, Mantui Jankevičiui, Gediminui Kaminskui, Aristidui Kildušui, Jonui Nekrašui, Viliui Pironui, Vytenii Rimkui, Arvydai Skerui, Dainiui Šidagiui, Stanislovui Veličkai, Linui Žaliūkiui, Vilniuje gyvenantiems Henriki Keruliui, Sauliui Kruopiui, Vyčiui Ramanauskui, Dainiui Stumbrui, Dainai Stapulionienei, Laimūčiui Stapulioniui, Kęstučiui Kaziu Šiaulyčiui, radviliškiškiams Lidijai Šimkieni ir Sigitui Šimkui, Raimundui Jucui iš Gargždų, Rolandui Jukevičiui iš Zarasų, Arvydai Jurkaičiui iš Utenos, Leonui Karaliumiui iš Joniškio, Romualdai Leimontui iš Pasvalio, Kęstučiui Rudziui iš Krekenavos, Virginijai Sakalauskieni iš Kauno, Rimantui Servai iš Kelmės, Alinai Šivickaitėi iš Ginkūnų, Kazimierui Veličiui iš Pakapės.

Pratarinė leidiniui parašė profesorius Vytenis Rimkus (1930–2020). V. Rimkus žodis lydėjo ir ankstesnius P. Kaminsko mažatiražius kolekcininkų nuotraukų, dailės kūrinių albumus.

Albumas „Muzika ir muzikantai Lietuvoje 1909–1945“ išleistas 40 numeruotų egzempliorių.

Karininkas su gitara.

„Muzika – rankose ir širdyje“

Vytenis RIMKUS

Muzika – neatsiejamas žmonių gyvenimo palydovas, lydintis per šventes ir liūdesio valandas. O ta muzika išgaunama instrumentų pagalba. Muzikos instrumentai atsirado gilioje senovėje, jie nuolat kito, tobulėjo, įgydami vis naujas formas, įsisavinami naujas medžiagas ir priemones. Ši muzikos raida atsispindi vaizduojamojoje dailėje, o taip pat ir fotografijoje.

Lietuvoje muzikos instrumentai taip pat atsirado gilioje senovėje. Tai įvairūs pučiamieji vamzdeliai, ritmo garsus išgaunančios priemonės, būgneliai ir ypač garsiosios kanklės. Palaipsniui pasirodė iš kitų kraštų atvežtos armonikos, bandonijos, bajanai, akordeonai, gitaros, smuikai, triubos, mandolinai ir kt. O nuo krikščionybės įvedimo bažnyčiose grojama vargonais. Ir dažnai liaudies ir profes-

sionalioji muzika tartum susiliejė į tą šventišką esmę, kuri padeda žmonėms gyventi.

Kultūros erdvėje egzistuoja ir muzikos istorija, o fotografija tapo vienu iš tos istorijos liudytojų. Itin įdomus tas istorijos tarpsnis, kai muzikos klausytis buvo galima tikrai betarpiškai grojant instrumentu. Ir štai pateikiamas toks nuotraukų rinkinys, kalbantis apie muzikos instrumentus nuo 1909 iki 1945 metų. Tai ir savotiškas muzikos instrumentų katalogas, ir jo ryšys su žmogumi.

Itin įdomios kraštotyriminko Balio Buračo nuotraukos, užfiksuosios piemenukų švilpynes, dūdeles, nergi grupinių pagrojumus. Tai aiškiai paliudija apie mūsų tautos prigimtinę dvasinę kultūrą. O ir neretai vienas kitas iš tų piemenukų prasiveržė į platesnes kultūros erdves, o didesnioji jų dalis tapo žemdirbiais, darbininkais, atšokę jaunystės šokius ir pasitelkdami muziką šeimyninėse šventėse – vestuvėse, krikštynose ir kt. Armonikos dažniausiai būna

vyrų rankose, grojikai atsisėdus su ištemptu instrumentu ant kelių, tartum sklinda melodija, kviečianti šokiui. Juk dažniausiai armonikomis ir buvo grojama vakarėliuose, tiesiog reikėjo kuo trankesnių polkų, o palaipsniui atsirado ir valsai, ir fokstrotai... Nuotraukose jauniems vyrams tai buvo prestižo reikalas.

O štai gitara – tai merginų raiškos priemonė. Dažniausiai prieš fotoaparata buvo pozuojama, instrumentas glaudžiamas prie širdies. Pozuotoja atskleidžia ne tik savo patrauklumą, grožį, bet ir dvasinę būseną. Dalis tų nuotraukų – aukšto meninio lygio.

Grupinėse nuotraukose dažniausiai yra vestuvių vaizdai, kur būna pora ir daugiau muzikantų. Būta ir kaimo orkestrų, kanklininkų grupių mokyklose. Tokių orkestrėlių susiorganizuodavo didesniuose kaimuose, miesteliuose. Juos steigė jaunalietai, šauliai, ateitininkai, gaisrininkai ir kitos organizacijos.

Tais metais mokytojų seminarijose buvo mokoma muzikos – groti smuiku merginoms ir akordeonu vyrams. Pas intelligentus, aukštesnėse mokyklose būta ir pianinų. Dažnas anų metų pradinės klasės mokinys prisimena savo, kartais grojantį, mokytoją. Tremtinys Romualdas Baltutis mena savo tėva, Kurtuvėnų mokyklos mokytoją, kuris ir tremtin pasiėmė armoniką, o jį areštavus, instrumentu grojo ir dabar tebegroja sūnus.

Mano Bagdoniški pradinės mokyklos mokytoja Bronė Višinskaitė taip pat visų vaikų nuostabai pagrodavo smuiku. Anų metų grojančiųjų nuotraukos – ne itin dažnos. Daugelyje šeimyninių albumų tiesiog jų nėra. Štai mano žmonos gražuolė mama nuo jaunystės puikiai grodama gitara dainuodavo. Gitara pasiėmė ir tremtama į Krasnojarsko kraštą, o ten skambindama gaivino ilgesį net iki ašarų, o nuotraukos su ta gitara taip ir neliko, o gal ir nebuvo.

Kaip ten bebūtų, šios nuotraukos dar kartą mums primena praeitį, ne tik kupiną vargų, karų, tremčių, tragedijų, bet ir gyvenimo pilnatvės siekių, pasitelkiant gimtąją kalbą, meną, muziką.

Bibliotekos lange – neįprastos knygos

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešosios bibliotekos pirmo aukšto lange eksponuojamos originalios knygos.

Jas sukūrė projekto „Knyga kuriame neįprastai“ dalyviai, projektui vadovavo L. Putramentienė.

Projekto dalyviai iš Šiaulių širdininkų klubo ir Moterų veiklos inovacijos centro, laikydamiesi saugaus atstumo, sukūrė įvairių alternatyvios knygos variantų. Neįprastų knygų užsiėmimai prasidėjo vadovaujami dailininko, meno terapijos specialisto U. Ramiko.

Edukacijų metu dalyviai savo kelią iliustravo ne tik žodžiais, bet ir vaizdais, kūrė brangių daiktų istorijas, piešė savo išgyventas emocijas, vaikystės prisiminimus.

Meno terapijos specialistas dalyviams pabrėžė, kad žmogus yra kaip laikmena, istorijų dėžutė, muziejus, kuriame saugomi neįkainojami vienetiniai eksponatai – reikšmingos detalės, emocijos, prisiminimai.

Irišant knygas talkino lektorai. V. Kovieraitė-Trumpė kvietė pasigaminti kišeninę leporello užrašų knygelę. Dalyviai sužinojo ir sulankstomos knygelės atsiradimo istoriją.

Odos meistro A. Kavaliausko rytietiškos knygos dirbtuvėse dalyviai susipažino su japonų knygyrystės bruožais, medžiagomis, priemonėmis, rytietiško knygos apipavidalinimo estetika. Vadovaujami meninio odos apipavidalinimo meistro, dalyviai kūrė bei meniškai apipavidalino suvenyrinę knygelę.

Projektas baigėsi keramikos užsiėmimu su tautodailininke ir pedagoge V. Tautajanskaite-Kaušė – sukurtos molinės knygos.

Neįprastos knygos bibliotekos lange bus eksponuojamos iki gruodžio 7 dienos.

Parengta pagal bibliotekos inf.

Tikslins nekilnojamojo paveldo vertybes

Gruodžio 8 dieną vyks Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos pirmosios nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos nuotolinis posėdis.

Į darbotvarkę įtraukti ir svarstymai dėl Šiaulių apskrities nekilnojamojo kultūros paveldo objektų.

Numatyta svarstyti akto projektą dėl spaustuvės pastato (unikalus kodas 1004), esančio Pakruojuje, S. Dariaus ir S. Girėno g. 23, vertingųjų savybių tikslinimo.

Taip pat bus tikslinamos Joniškio miesto istorinės dalies (u. k. 17084) vertingosios savybės. Archeologinių tyrimų metu Joniškėje, Žagarės g. 10–12 ir Upytės g. 8, buvo aptikta statinių liekanų.

Parengta pagal Kultūros paveldo departamento inf.

Bagdoniški (Šiaulių r.), Liudviko Zdanavičiaus ir Helenės Chnieliauskaitės vestuvės. Apačioje, vaikai baltais marškinėliais – Vytenis Rimkus. 1936 m.